

OPPKRAV VIA POSTGIRO

av
Tore Haga

Postoppkrav har vært en tjeneste nordmenn har kunnet benytte fra og med 1872, etter at det året før ble vedtatt en ny postlov. Den gangen var det bare pakkepost som kunne påheftes oppkrav, mens det ble aktuelt for brevpost, dog bare verdibrev og rekommanderte brev, i 1895. Egne oppkravsfølgere for pakker ble tatt i bruk i 1919. Oppkravsfølgere for brevpost kom først i 1934, samtidig som vanlige brev, brevkort og trykksaker ble «tatt inn i varmen».. Der er mer å si om reglene i disse årene, men jeg skal la det være og i stedet ta for meg tiden fra og med 1.5.1943, da postgiro ble innført her i landet, med særlig henblikk på blankettene.

Da ble det nemlig introdusert egne blanketter for henholdsvis pakkepost og brevpost i postoppkrav, der betalingen skulle skje via postgiro. Disse fikk bankettnummer 563 for pakker og 568 for brev. Blankettene var naturligvis doble og besto av følgebrevdel og postgirodel.

Begge blankettene vist her er brukt i 1944 og er altså tidlige utgaver. De er av papir og mye tynnere enn tilsvarende som var til bruk i anvisningstjenesten. Innholdet følger de samme linjene som sistnevnte. Regler for frankering var de samme som i anvisningstjenesten; nemlig på følgebrevet for pakker, og på selve brevet for brevposten.

Det øverste følgebrevet har noe som ikke er veldig vanlig, nemlig det røde avtrykket nede i pakkerubrikkene. Dette var åpenbart ment å lette funksjonærens arbeid, idet både takstgruppe og vekt skulle angis med ett stempelavtrykk. O.P.P. kan neppe bety noe annet enn Oslo pakkepost.

Det nederste viser et vanlig slurv med utfyllingen – at det ikke ble presisert hva slags brevpost det dreide seg om; vanlig brev, rekommandert brev eller verdibrev. Etikettene Bl. 45 eller Bl. 360 kan ofte avgjøre dette spørsmålet, hvis en av dem er pålimt følgebrevet. Se tidligere artikkel: *Tidligste trykning av Bl. 357.*

POSTVERKET Bl. 563
I N N H
(Senderen kan)

Registernr. OSLO
97615

Ankomst nr. 73

Angitt kr.

Senderens navn og adresse (settes også på pakken)
Danske
Generalkonsulat
Olav Kyrresgate 7, Oslo

Postoppkrav over postgiro
20 kr. 00 øre

Til Pausen Eriksen,
Byggveien 11,
Bekkestadsluza
ADRESSEPOSTSTEDETS NAVN

NB! Må løses innen 14 dager etter ankomsten.

Takstgruppe: 1	Vekt kg: 5.7	Postmannens signatur:
----------------	--------------	-----------------------

2618 OSLO x 03.35
Før frimerker
Ankomstdag

ANK. NR. 35

POSTVERKET Bl. 568

Frimerkene settes på sendingen.

Senderens navn og adresse (settes også på sendingen)
Damsgård
Motorfabrik
Bergen

Følgebrev for brevpost med oppkrav
Som alminnelig post
Som rekommandert
Med angitt verdi kr.

stryk overflødig tekst

følger hermed _____
SENDINGENS ART

Postoppkrav over postgiro
60 kr 50 øre

Til A/S Saltens Margarinfabrik.
Valnes i Bodin.

Ankomstdag

I N N H O L D (kan fylles ut av senderen)

Må løses innen 14 dager etter at sendingen er kommet til adressestedet.

Følgebrevet leveres ved henting.

Utleveringsdag

Nye trykninger førte med seg endringer i layout, men ikke alltid i innhold. I 1960 fikk pakkeposten og brevposten felles blankett med ruter for valg av sendingstype; for postgiro ble dette fortsatt Bl. 563

Dette følgebrevet har ikke fått avkrysset sendingstype, men utfylte rubrikker nederst viser at det gjelder pakkepost. Videre vil jeg peke på at det har noe jeg ikke har sett på andre følgebrev: Registernummerlappen er erstattet av et stempelavtrykk med poststedsnavn og løpenummer.

Kravet om returporto 370 øre er avgjort med frimerker på baksiden.

Postgirokontoret tilbød de av sine brukere som drev med fjernsalg via postoppkrav og betaling pr. postgiro, tilpasning av blanketten i henhold til brukerens behov. Slike behov kunne naturligvis være nokså varierende. Her ser det ut til å begrense seg til påtrykk av senderens navn og adresse, rubrikker til identifikasjon av vare og ordre, samt påtrykk av fakturanummer. En slik modifikasjon av blanketten førte til at det bak Bl. 563 ble tilføyd **sp.** (spesiell). Forøvrig viser jeg til min tidligere artikkel i Budstikka, *Brev i postoppkrav*, der jeg bl.a. såvidt berørte spørsmålet om virkningen av større blankett-modifikasjoner.

På ett eller annet tidspunkt må Posten ha gått bort fra rosa postoppkravsblanketter for postgiro, uten at jeg har kunnet finne spor av det i Sirkulærene. Her ser vi en hvitaktig Bl. 563 påtrykt en stor oransje trekant – det kjente signalet for postoppkrav. Papiret er noe tykkere enn for de rosa. Vi aner et kryss i ruten for pakkepost. Pakkerubrikkene nederst er ikke fylt ut, mens vekten er notert på talongen. Sendingen er postgått 13.11.87 – til Sverige. I Sirkulære nr. 13/1970 heter det om postoppkravssendinger til Sverige: *Norske postgirokontohavere kan bruke vanlig postoppkravsblankett for postgiro, bl.563 eller spesiell blankett, bl. 563 spes.* Det fremgår at tilsvarende regel gjaldt også motsatt vei.

Bl. 563

REGISTERNR. (BARE FOR PAKKER) **STAVANGER** OPPKRAVSNR. **43201**

C Nr. **13383**

OPPKRAVSADRESSEKORT

VANLIG BREVPOST POSTPAKKE
REK. BREVPOST VERDIBREV
OPPGITT VERDI KR. *) POSTOPPKRAV

ADRESSAT **Sissel Solere,** KRØNER ØRE
ADRESSE **Kongsvikåsen**
POSTSTED **Retur: Stavanger**

STAVANGER 21116

INNHOLD (Senderen kan fylle ut)

Takstgruppe	Vekt i kg	Porto	Signaturen (til posttjenestemannen)
I	11	4.55	[Signature]

Sendingen må hentes innen 8 uker.

Fylles bare ut for pakker

TIL FRIMERKER ELLER FRANKERINGS- AVTRYKK (Bare for pakker. Ellers settes frimerkene på selve sendingen)

* Fylles bare ut for verdibrev og verdipakker

Bl. 563 sp.

REGISTERNR. **Widerøe's Flyveselskap A/S Oslo Lufthavn** OPPKRAVSNR. **74**

000984 RESSEKORT

REK. BREVPOST POSTPAKKE
OPPGITT VERDI KR. *) VERDIBREV

ADRESSAT **Herr Harald Hamremo** KRØNER ØRE
ADRESSE **Parken**
POSTSTED **3392 NAKKERUD**

INNHOLD (Senderen kan fylle ut)

Takstgruppe	Vekt i kg	Porto	Signaturen (til posttjenestemannen)
II	1.4		[Signature]

Sendingen må hentes innen 3 uker

Fylles ut bare for pakker

TIL FRIMERKER ELLER FRANKERINGS- AVTRYKK (Bare for pakker. Ellers settes frimerkene på selve sendingen.)

* Fylles ut bare for verdibrev og verdipakker

Bl 563 MOTTAKERDEL Rives fra adressaten

2000 Lillestrøm

662 EKORT

vanlig brevpost REK. BREVPOST
Oppgitt verdi kr *)

Norske kroner Øre

280 289 -

Adressat **Britta Juhlin-Galle**

Postfolkene salgskontor for brukte frimer er Postboks 219 - 0510 OSLO

Innhold (senderen kan fylle ut)

Sendingen må

Takstgruppe Vekt

HÅMTAS 0465

Ønskas HEMKØRNING mot avgitt RING 100 77

50 KR

13.11.87

NORGE 15kr

10 år etter ovenstående sending gikk en annen postoppkravssending innenlands mellom Halsanaustan og Tretten, og illustrasjonen her viser et helt annet bilde av dagjeldende følgebrev for postoppkrav over postgiro. Mitt eksemplar består av to deler, den ene limt utenpå den andre – noe som minner om det vi fra en gang i 1970-årene var blitt vant til å se på følgebrev for vanlige pakker. Størrelsen av den underliggende blanketten er 125x100 mm, men trolig har den vært større, idet det kan se ut til å være en rivekant på venstre side. Mulig har der vært en talong med senderens navn og adresse. Som vanlig er for- og bakside i stolpet trykk, slik at høyre og venstre kant er samme for begge sider. Her har man gitt avkall på avkryssingsruter med sendingskategorier, men har i stedet en åpen rubrikk merket *Sendingbetegn.*, hvor man her har skrevet bare **PP**. Noe blankettnummer er ikke å finne.

Jeg har gravd gjennom Sirkulærene for årene 1987-1997 for å finne ut når denne blanketttypen ble tatt i bruk, og det kan se ut til at det var denne som ble kunngjort i Sirkulære nr. 3/1993. Det het der at blanketten skulle ha liknende design som for bedriftspakker, uten at jeg ble særlig klokere av det. Det fremgår av kunngjøringen at 563 fortsatt er en del av blankettnummeret, men er dessuten forsynt med andre tall foran og bak. 70.563.00 er blanketten i løse sett, bokmål.

Til avslutning bemerkes at jeg så med skrekk på adressatens etternavn på forsiden, men ble beroliget av at signaturen på baksiden lød på -stuen i stedet for -strupen.

Kilder:

- Erling Johan Aune og Kristian Aune: Norske innenrikske portotakster & gebyrer 1877-1995.
- Sirkulærer fra Poststyret.
- Egen samling.

